

swedsec

Specialister 2024

KUNSKAPSKRAV FÖR LICENSIERINGSTEST - ÄNDRINGSMARKERAD

2024-01-01

Innehåll

Inledning	2
Bakgrund.....	2
Målgrupp.....	2
Kunskapskravens uppbyggnad och funktion.....	2
Ändringar av kunskapskraven.....	2
Kunskapskravens utformning.....	2
Testets utformning.....	3
Kognitiva nivåer, vikt och storlek.....	3
Delområde 1 – Finansiella instrument, marknader och handel	4
Finansmarknadens funktion och aktörer.....	4
Ränterelaterade instrument.....	4
Aktier och aktierelaterade instrument.....	5
Strukturerade placeringar.....	6
Fonder.....	6
Handel med finansiella instrument och valuta.....	7
Kontoföring, clearing och avveckling.....	9
Informationskrav på värdepappersmarknaden.....	9
Delområde 2 – Ekonomisk analys	11
Makroekonomisk analys.....	11
Finansiell statistik.....	12
Analys och värdering av ränteinstrument.....	13
Analys och värdering av derivatinstrument.....	14
Företagsvärdering.....	14
Portföljteori.....	16
Delområde 3 – Etik och regelverk	18
Grundläggande etik och reglering på värdepappersmarknaden.....	18
Intressekonflikter och tystnadsplikt.....	19
Lagarna om marknadsmissbruk och anmälningsskyldighet.....	21
Penningtvätt och finansiering av terrorism.....	21
Investeringsrådgivning m m.....	22
Skattefrågor.....	23
Bolagsrätt och Corporate Actions.....	24
Dataskyddsförordningen.....	25

Inledning

Bakgrund

Swedsec arbetar för höga kunskaper, regelefterlevnad och god etik hos anställda på finansmarknaden genom att kräva licensiering samt regelefterlevnad för fortsatt licensiering. Swedsecs vision är att förtroendet för finansmarknaden ska vara högt. En förutsättning för högt förtroende är att den personal som arbetar på finansmarknaden har tillräcklig kunskap och kompetens för sina uppgifter. Licenskravet omfattar olika kategorier av anställda med olika arbetsuppgifter och roller, inom de företag som är anslutna till Swedsec.

Målgrupp

Kunskapskraven för licensieringstestet för specialister har i första hand bestämts utifrån den kunskap som bör krävas av yrkeskategorier som ägnar sig åt olika typer av specialistfunktioner, t ex fond- och portföljförvaltning, analys samt värdepappershandel. Mer information om målgruppen finns i Swedsecs regelverk 3 kap 1 §, kategori C.

Kunskapskraven utgör en grundnivå av kunskap som licenshavare i målgruppen ska ha, oavsett arbetsuppgifter och roll. En anställds funktion och roll kan medföra att den anställde behöver fördjupade eller ytterligare kunskaper utöver dem som omfattas av dessa kunskapskrav. Det är det anslutna företagets ansvar att bedöma vad som är tillräckligt utifrån den anställdes arbetsuppgifter.

Kunskapskravens uppbyggnad och funktion

Kunskapskraven är uppdelade i delområden (faktaområden), i underrubriker och i mätpunkter. En mätpunkt specificerar vad licenshavaren förväntas kunna inom ett begränsat kunskapsområde. Varje uppgift som ingår i licensieringstestet är kopplad till en mätpunkt i detta dokument.

Kunskapskraven ska fungera som stöd vid utformning av utbildningar och som underlag vid uppgiftskonstruktion. De ska dessutom ge överblick över vad som förväntas av en licenshavare. Det är varje utbildningsanordnarens uppgift att tolka kunskapskraven samt skapa en relevant och pedagogisk utbildning.

Ändringar av kunskapskraven

De gällande kunskapskraven finns på www.swedsec.se. En översyn görs årligen och vid behov. Ändringar av kunskapskraven publiceras på www.swedsec.se. Det är utbildningsanordnarnas och testtagarnas ansvar att uppdatera sig med den senaste versionen.

Kunskapskravens utformning

De tre delområden som ingår i licensieringstestet är:

1. Finansiella instrument, marknader och handel
2. Ekonomisk analys
3. Etik och regelverk

Delområdet etik och regelverk innefattar dels kunskaper om de regler som gäller för verksamheten, dels etiska frågeställningar som integritet, respektavstånd till det otillåtna och ställningstaganden till vad som kan vara lämpligt. Till skillnad från regelverksområdet lämpar sig etikområdet inte i alla delar för ett kunskapstest baserat på flervalsfrågor. Som komplement till testet kommer därför normalt den årliga kunskapsuppdateringen att innehålla etikfall där licenshavaren får möjlighet att diskutera och ta ställning till etiska frågor och dilemman där det inte alltid finns något givet rätt eller fel svar.

Testets utformning

I licensieringstest för specialister ingår 30 ordinarie uppgifter från varje delområde. Testet består totalt av 90 ordinarie uppgifter. Alla ordinarie uppgifter har genomgått en noggrann kontroll i form av fakta-, kvalitets- och språkgranskning. Uppgifterna har dessutom utprovats och analyserats med statistiska metoder. Utprovningen sker genom att fem ännu inte godkända uppgifter från varje delområde ingår i testet utan att påverka resultatet. De svar som testtagarna lämnar på dessa uppgifter lagras endast för statistisk analys. Testtagaren kan inte avgöra vilka uppgifter som är ordinarie och vilka som utprovats. Totalt besvarar alltså testtagaren 105 uppgifter varav 90 gör testtagarens resultat.

För att godkännas på licensieringstestet ska en testtagare ha minst 70 procent rätt totalt och samtidigt minst 60 procent rätt på varje delområde.

Kognitiva nivåer, vikt och storlek

De kognitiva nivåerna beskriver vilken grad av komplexitet som uppgifter har.

Nivå	Förklaring
Känna till (K)	Testtagaren ska känna till och komma ihåg begrepp, definitioner och faktauppgifter.
Förstå (F)	Testtagaren ska förstå och kunna förklara olika samband och sammanhang.
Tillämpa (T)	Testtagaren ska kunna använda till exempel formler, regler, lagar och metoder.

Varje mätpunkt har en markering som definierar på vilken kognitiv nivå testtagaren ska ha den aktuella kunskapen. Nivån markeras med den första bokstaven i nivåns namn: K, F eller T. De kognitiva nivåerna hänger ihop och bygger på varandra. Om mätpunkten t ex avser den kognitiva nivån Tillämpa förutsätts att licenshavaren också kan förstå och förklara den samt känna till den. Om fler än en kognitiv nivå markeras innebär det att mätpunkten innehåller delar som ligger på olika kognitiva nivåer.

I matriserna för varje mätpunkt anges mätpunktens storlek och vikt. En stor mätpunkt har mer omfattande kunskapskrav, vilket medför att licensieringstestet sannolikt innehåller fler frågor på det ämnet än från en liten mätpunkt. En mätpunkt kan antingen ha vikt 1 eller 2, där vikt 2 anger högst vikt, vilket också påverkar antalet frågor på licensieringstestet.

Delområde 1 – Finansiella instrument, marknader och handel

Delområde 1 omfattar kunskap om olika finansiella instrument, marknader och handel. Licenshavaren ska ha god kunskap om begrepp, definitioner och konstruktionen av olika finansiella instrument. Licenshavaren ska även ha goda kunskaper om de väsentliga delarna i den sk transaktionskedjan, dvs hur handel går till i olika instrument och på olika marknader, hur de affärer som gjorts clearas och avvecklas samt vad som gäller för innehav av finansiella instrument. Detta innebär att licenshavaren ska vara väl insatt i processerna kring värdepappersadministrationen. Licenshavaren ska kunna använda denna kunskap i sina kundrelationer samt i sina relationer med motparter på marknaden.

I egenskap av specialist krävs en djupare förståelse i dessa frågor, och även att licenshavaren ska kunna tillämpa kunskaperna i sitt dagliga arbete.

Finansmarknadens funktion och aktörer

Aktörerna och deras funktion på retailmarknaden

Licenshavaren ska förstå vilka funktioner banker, fondbolag, försäkringsföretag och värdepappersföretag har för icke professionella kunders sparande och pensioner.

Aktörerna och deras funktion på den institutionella marknaden

Licenshavaren ska förstå vilka funktioner investmentbanker, kapitalförvaltare, mäklare, market makers och marknadsplatser har på den institutionella marknaden.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Aktörerna och deras funktion på retailmarknaden	1	Litet	F
Aktörerna och deras funktion på den institutionella marknaden	1	Litet	F

Ränterelaterade instrument

Penningmarknadsinstrument

Licenshavaren ska förstå de vanligaste penningmarknadsinstrumenten såsom depositplaceringar och statskuldväxlar. Vidare ska licenshavaren känna till de olika typer av räntecertifikat som erbjuds.

Obligationsinstrument

Licenshavaren ska förstå de långa ränteplaceringar som vanligen tillhandahålls i marknaden samt deras grundläggande egenskaper, och då framför allt statsobligationer, säkerställda obligationer (covered bonds), FRN-lån, realränteobligationer och företagsobligationer med skilda kreditrisker. Licenshavaren ska även känna till egenskaperna hos eurobonds och efterställda skulder. Licenshavaren ska också känna till de olika ratinginstitutens roll på kapitalmarknaden och hur de sätter kreditbetyg.

Hållbara obligationer

Licenshavaren ska [förstå hållbara obligationers syfte](#), känna till vad som kännetecknar gröna, sociala och hållbarhetsobligationer samt hur de skiljer sig från traditionella obligationer.

Licenshavaren ska känna till vad som kännetecknar en hållbarhetslänkad obligation, och hur den skiljer sig från gröna, sociala och hållbarhetsobligationer.

Licenshavaren ska även känna till Green/Social Bond Principles samt Sustainability-linked bond Principles.

Obligationsemissioner

Licenshavaren ska känna till de olika emittenterna på den svenska obligationsmarknaden – staten, bolåneinstitut, banker, kommuner och landsting samt icke-finansiella företag. Licenshavaren ska känna till hur obligationer vanligen emitteras på den svenska obligationsmarknaden – regelbundna auktioner via Riksgälden, försäljning via auktoriserade återförsäljare samt riktade emissioner. Licenshavaren ska också känna till innebörden av s k scheduled programmes (Medium Term Notes, MTN).

Repor (repurchase agreements)

Licenshavaren ska känna till vad en repa respektive omvänd repa är, vilka aktörerna på denna marknad är samt repornas olika användningsområden.

Ränterelaterade derivatinstrument

Licenshavaren ska känna till de vanligaste ränterelaterade derivatinstrumenten som handlas på marknaden, deras grundläggande egenskaper samt hur de används. Detta gäller i huvudsak:

- räntefutures och FRA (Forward Rate Agreements)
- ränteswappar inklusive OIS (Overnight Index Swaps)
- CDS (Credit Default Swaps)

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Penningmarknadsinstrument	2	Stort	K	F
Obligationsinstrument	2	Stort	K	F
Hållbara obligationer	2	Stort	K	
Obligationsemissioner	2	Stort	K	
Repor (repurchase agreements)	2	Litet	K	
Ränterelaterade derivatinstrument	1	Stort	K	

Aktier och aktierelaterade instrument

Aktier, konvertibler och teckningsrätter

Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan stamaktier och preferensaktier samt mellan A- och B-aktier. Licenshavaren ska förstå

- vad teckningsrätter och konvertibler är samt
- prissättningen på dessa instrument

Aktiederivat

Licenshavaren ska förstå funktionssättet hos hur de vanligaste typerna av aktiederivat som handlas i marknaden, dvs köptioner, säljoptioner samt och aktieterminer av såväl forwardtyp som futurestyp, är konstruerade och hur de handlas. Licenshavaren ska även förstå motsvarande derivatinstrument för aktieindex. Licenshavaren ska även förstå effekterna av kombinationer av derivat eller underliggande tillgång. Det betyder att licenshavaren ska förstå s k resultatdiagram (vinst/förlustdiagram). Licenshavaren ska förstå optionsbegreppen at the money, in the money och out of the money. Vidare ska licenshavaren förstå aktieswappar och de handlande parternas ersättning respektive betalning i ett sådant kontrakt.

Börsnotering

Licenshavaren ska känna till de vanligaste skälen till varför ett bolag väljer att börsnotera sig.

Om bolaget gör en nyemission i samband med noteringen, s k IPO (Initial Public Offering), kan begreppen book-building, överteckningsoption, teckningsförbindelse, emissionsgaranti och lock-up aktualiseras. Licenshavaren ska förstå innebörden av dessa begrepp.

Licenshavaren ska förstå sambandet mellan stabilisering och övertilldelningsoptioner i samband med en börsintroduktion, samt de krav som gäller för dessa företeelser.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Aktier, konvertibler och teckningsrätter	2	Stort	F
Aktiederivat	2	Stort	F
Börsnotering	2	Stort	K F

Strukturerade placeringar

Strukturerade placeringar

Licenshavaren ska förstå konstruktionen av de vanligaste strukturerade placeringarna såsom kapitalskyddade placeringar, marknadsplaceringar och även placeringar med hävstång som warranter, minifutures, hävstångscertifikat och CFD (Contracts for difference). Licenshavaren ska förstå de olika riskerna som är förenade med placeringarna, särskilt emittentrisk och likviditetsrisk samt andra förekommande risker som marknadsrisk. Licenshavaren ska förstå hur de olika placeringarnas konstruktion, exempelvis förekomsten av kapitalskydd, barriärer, kuponger eller hävstång, påverkar såväl avkastningsmöjligheter som risker. Licenshavaren ska även förstå vilka kostnader som är förenade med respektive produkt samt hur dessa kan påverka avkastningen.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Strukturerade placeringar	2	Stort	F

Fonder

Andelsvärdeberäkning, avgifter och riskmått i fonder

Licenshavaren ska förstå hur en fonds NAV (Net Asset Value) beräknas. Licenshavaren ska förstå olika avgiftsbegrepp förknippade med fondplaceringar, t ex årlig avgift, förvaltningsavgift och det s k Normanbeloppet. Licenshavaren ska känna till hur avgifter påverkar avkastningen över tid samt att avgiften alltid är bortdragen när avkastning visas. Licenshavaren ska känna till de vanligaste riskmått som används avseende fonder.

Fondkategorier och fondtyper

Licenshavaren ska känna till egenskaperna för olika fondkategorier såsom aktie-, bland-, ränte- och hedgefonder, vad som skiljer dessa åt samt vilka regelverk som gäller för dessa. Licenshavaren ska även känna till egenskaperna för specialfonder, alternativa investeringsfonder (AIF) och andra fonder. Vidare ska licenshavaren förstå skillnaden mellan börshandlade fonder (ETF:er) och traditionella fonder samt hur de börshandlade fonderna är konstruerade.

Information och regelverk om hållbarhet i fonder

Licenshavaren ska känna till var man kan hitta information både om hur hållbarhetsarbetet i fondförvaltningen bedrivs samt hur hållbarhetsrisker är integrerade, t ex på fondbolagens hemsida, i fondernas informationsbroschyrer, genom Hållbarhetsprofilen eller via tjänsteleverantörer såsom Morningstar. Licenshavaren ska även känna till att utfallet av fondförvaltningens hållbarhetsarbete redovisas i fondernas årsrapporter.

Licenshavaren ska känna till Disclosureförordningen (SFDR), dess syfte och vilka typer av finansiella produkter och tjänster som omfattas. Licenshavaren ska känna till förstå disclosureförordningens definition av finansiella produkter som 1. främjar miljörelaterade eller sociala egenskaper enligt artikel 8 (s k ljusgröna) eller 2. har hållbar investering som mål enligt artikel 9 (s k mörkgröna), samt att kraven avseende kundinformation skiljer sig mellan de olika kategorierna av fonder. Licenshavaren ska även känna till förstå hur dessa produkter kan innehålla miljömässigt hållbara investeringar enligt Taxonomiförordningen.

Licenshavaren ska känna till de två kategorierna av hållbarhetsindex och skillnaden mellan dem: EU Climate Transition Benchmarks (CTB) och EU Paris-aligned benchmarks (PAB).

Olika sätt att ta hänsyn till hållbarhet i investeringarfondförvaltningen

Licenshavaren ska känna till vanliga metoder som fondförvaltare kan använda för att bedriva hållbarhetsarbete, som t ex uteslutning av placeringar i portföljen, att välja hållbara placeringar och försök att påverka företaget via aktivt deltagande på bolagsstämmor, i dialog eller via andra forum. Licenshavaren ska även känna till vad som vanligen menas med påverkansinvesteringar (impact investing) samt begreppet omställning (transition) och hur dessa begrepp kan appliceras inom hållbara investeringar.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Andelsvärdeberäkning, avgifter och riskmått i fonder	2	Stort	K	F
Fondkategorier och fondtyper	2	Stort	K	F
Information och regelverk om hållbarhet i fonder	2	Stort	K	F
Olika sätt att ta hänsyn till hållbarhet i investeringar fondförvaltningen	2	Litet	K	F

Information om hållbarhet i fonder och försäkringsbaserade investeringsprodukter ("IBIPs")

Information om hållbarhet i fonder och IBIPs

Licenshavaren ska känna till var man kan hitta information om hur hållbarhetsarbete i fondförvaltning bedrivs samt hur hållbarhetsrisker i fonder och IBIPs är integrerade, t ex på bolagens hemsida, i produkternas informationsbroschyrer, genom Hållbarhetsprofilen eller via tjänsteleverantörer såsom Morningstar. Licenshavaren ska även känna till att utfallet av fondförvaltningens hållbarhetsarbete redovisas i fondernas årsrapporter.

Licenshavaren ska känna till Disclosureförordningen (SFDR), dess syfte och vilka typer av finansiella produkter och tjänster som omfattas. Licenshavaren ska ~~känna till~~ förstå disclosureförordningens definition av finansiella produkter som 1. främjar miljörelaterade eller sociala egenskaper enligt artikel 8 (~~s-k ljusgröna~~) eller 2. har hållbar investering som mål enligt artikel 9 (~~s-k mörkgröna~~), samt att kraven avseende kundinformation skiljer sig mellan de olika kategorierna av produkter. Licenshavaren ska även förstå hur dessa produkter kan innehålla miljömässigt hållbara investeringar enligt Taxonomiförordningen.

<u>Mätpunkt</u>	<u>Vikt</u>	<u>Storlek</u>	<u>Kognitiv nivå</u>	
<u>Information om hållbarhet i fonder och IBIPs</u>	<u>2</u>	<u>Stort</u>	<u>K</u>	<u>F</u>

Handel med finansiella instrument och valuta

Olika typer av marknadsplatser

Licenshavaren ska förstå vad en reglerad marknad respektive en OTF-plattform och en MTF-plattform är samt de huvudsakliga legala skillnaderna mellan dessa typer av marknadsplatser. Vidare ska licenshavaren känna till vad en systematisk internhandlare är.

Handel på aktiemarknaden

Licenshavaren ska övergripande känna till hur noteringskraven för bolag noterade på en svensk reglerad marknad (t ex Nasdaq Stockholm eller NGM Equity) skiljer sig från motsvarande krav avseende en svensk MTF-plattform (t ex Nasdaq First North Growth Market), Nordic MTF eller Spotlight Stock Market) samt att all handel med aktier som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller handelsplattform ska, såsom huvudregel, ske på en sådan

marknadsplats eller genom en systematisk internhandlare. Licenshavaren ska även förstå vilken funktion likviditetsgaranter har.

Handel på räntemarknaden

Licenshavaren ska förstå hur handeln på den svenska räntemarknaden går till, såväl den handel som sker på interbankmarknaden som den handel som samtliga kategorier investerare har möjlighet att delta i. Licenshavaren ska förstå vilken roll marknadsgaranterna har för handeln på interbankmarknaden. Licenshavaren ska även förstå emittenternas och investerarnas olika roller i räntemarknaden och hur de typiskt sett agerar på denna marknad.

Föreningen Svensk Värdepappersmarknad har en rekommendation som innebär att svenska institut som handlar med obligationer (i SEK) gemensamt ska offentliggöra vissa uppgifter (total volym, högsta och lägsta pris m m) i slutet av varje handelsdag. Licenshavaren ska känna till vad som ska offentliggöras och när rapportering/offentliggörande ska ske.

Handel på valutamarknaden

Licenshavaren ska känna till hur valutor och valutaderivat handlas på den svenska och internationella valutamarknaden. Licenshavaren ska förstå innebörden av begreppen spot rates, forward rates och cross rates. Licenshavaren ska förstå kvoteringen av bid-offer spreadar samt hur forward rates kvoteras som bid-offer-marginal mot spot rates. Licenshavaren ska känna till hur cross rates kvoteras.

Handel med råvaruderivat

Licenshavaren ska känna till de vanligaste råvaruderivat som tillhandahålls på den svenska marknaden samt deras grundläggande funktionssätt.

Handel med övriga typer av finansiella instrument

Licenshavaren ska förstå hur handeln med finansiella instrument går till på andra marknader än aktiemarknaden, räntemarknaden, valutamarknaden och råvaruderivatmarknaden. Detta gäller särskilt handel med finansiella instrument såsom warrant, börshandlade fondandelar (ETF:er), börshandlade certifikat och andra slags strukturerade produkter (såväl kapitalskyddade som icke-kapitalsskyddade).

Algoritmisk handel

Licenshavaren ska känna till vad som avses med begreppen algoritmisk handel, algoritmisk högfrekvenshandel, smart order routing samt direkt elektroniskt tillträde. Licenshavaren ska känna till att ett värdepappersinstitut som ägnar sig åt algoritmisk handel ska ha system och kontroller som säkerställer att institutets handelssystem är motståndskraftigt, har tillräcklig kapacitet och förhindrar felaktiga order.

Orderhantering

Licenshavaren ska förstå regeln om att företag som utför kundorder ska vidta alla åtgärder som krävs för att uppnå bästa möjliga resultat för kunden. Licenshavaren ska vidare känna till att företagets riktlinjer för utförande av kundorder ska ange hur kundorder utförs samt vilka marknadsplatser företaget använder. Licenshavaren ska känna till att företaget på kundens begäran ska kunna visa att kundens order utförts i enlighet med riktlinjerna.

Licenshavaren ska även förstå vad reglerna om tidsordning, aggregering och allokering av kundorder innebär.

Blankning

Licenshavaren ska förstå vad blankning är och hur blankning går till i praktiken. Licenshavaren ska känna till vad som menas med en kort nettoposition, vilka finansiella instrument som ska tas med i beräkningen av en kort nettoposition, vad som krävs för att blankning ska vara tillåtet i aktier som huvudsakligen handlas på en handelsplats inom EU, samt vad som menas med likvida aktier.

Handelsregler och marknadsövervakning

Licenshavaren ska känna till den verksamhet som bedrivs av de svenska marknadsplatserna och viktigare delar av de regelverk som gäller vid handel på dessa marknadsplatser särskilt med avseende på orderläggning, rapporte-

ring av sk manuella avslut (lappning) och makulering av affärer samt var man kan hitta så kallad handelsinformation. Slutligen ska licenshavaren förstå marknadsövervakningens roll och uppgifter samt de åtgärder som marknadsövervakningen kan vidta.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Olika typer av marknadsplatser	1	Litet	K	F
Handel på aktiemarknaden	2	Stort	K	F
Handel på räntemarknaden	2	Stort	K	F
Handel på valutamarknaden	1	Stort	K	F
Handel med råvaruderivat	1	Litet	K	
Handel med övriga typer av finansiella instrument	2	Litet		F
Algoritmisk handel	2	Stort	K	
Orderhantering	2	Stort	K	F
Blankning	2	Litet	K	F
Handelsregler och marknadsövervakning	2	Litet	K	F

Kontoföring, clearing och avveckling

Värdepapperskonton och VPC-systemet

Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan att ett innehav är direktregistrerat på konto hos Euroclear Sweden och att det förvaras på depå hos ett värdepappersinstitut, liksom de affärsmässiga och administrativa skäl som kan motivera varför en kund väljer konto eller depå. Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan att ett finansiellt instrument är kontofört i Sverige respektive utomlands.

Leveransregler och avveckling

Licenshavaren ska känna till de leveransregler som gäller i samband med att affärer avseende olika slags finansiella instrument avvecklas. Licenshavaren ska även känna till vilka skyldigheter respektive rättigheter som finns för en kund respektive för institutet i samband med att en värdepappersaffär avvecklas. Licenshavaren ska känna till de viktigare händelserna kring clearing av börshandlade derivat och hur olika former av lösen kan påverka ett innehav av en option.

Redovisning och avstämning av affärer

Licenshavaren ska förstå kraven för redovisning av affärer, avräkningsnotor samt de särskilda regler som gäller för bekräftelser och avstämning i samband med derivataffärer.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Värdepapperskonton och VPC-systemet	2	Litet		F
Leveransregler och avveckling	1	Litet	K	
Redovisning och avstämning av affärer	2	Litet		F

Informationskrav på värdepappersmarknaden

Prospekt

Licenshavaren ska känna till när prospekt ska upprättas, känna till vilka huvudsakliga områden som ska behandlas i ett prospekt och känna till var investerare kan hitta prospektinformation.

Faktablad

Licenshavaren ska känna till de övergripande reglerna som gäller faktablad för ~~fonder och~~ PRIIP-produkter (packaged retail investment and insurance-based investment products) och vilka typer av kunder och produkter som omfattas av regelverket. Licenshavaren ska vidare känna till vilken information som ska framgå i faktabladen. Licenshavaren ska även förstå skillnaden mellan faktablad, marknadsföringsmaterial, produktblad och annan information som tas fram för produkten. Vidare ska licenshavaren förstå hur och när olika typer av information ska presenteras för kunden.

Flaggningsregler

Licenshavaren ska förstå följande delar av de flaggningsregler som gäller inom Sverige: vilka personer (inklusive närstående) som omfattas av de lagstadgade flaggningsreglerna, vilka gränsvärden som gäller, till vilka anmälan ska ske och inom vilken tidsfrist samt huvudreglerna rörande vilka instrument och typer av positioner som den flaggningssskyldige ska flagga för.

Rapportering och offentliggörande av blankningsaffärer

Licenshavaren ska förstå när och hur korta positioner avseende aktier, vissa ränteinstrument eller kreditderivat ska rapporteras till Finansinspektionen eller annan tillsynsmyndighet inom EES samt när och hur sådana positioner ska offentliggöras. Licenshavaren ska känna till var information om korta positioner finns allmänt tillgänglig.

Transaktionsrapportering

Licenshavaren ska känna till att affärer avseende finansiella instrument ska rapporteras till Finansinspektionen eller andra tillsynsmyndigheter inom EES samt känna till de krav på innehåll och rapporteringstidpunkt som gäller för transaktionsrapportering.

Rapportering av derivataffärer och transaktioner för värdepappersfinansiering

Licenshavaren ska känna till att derivatpositioner och transaktioner för värdepappersfinansiering ska rapporteras till s k Trade Repositories. Licenshavaren ska övergripande känna till de krav på innehåll och rapporteringstidpunkt som gäller samt vilka viktigare Trade Repositories som finns.

Offentliggörande av insiderinformation

Licenshavaren ska känna till att noterade bolag är skyldiga att offentliggöra insiderinformation och känna till var sådan information finns tillgänglig.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Prospekt	2	Litet	K	
Faktablad	2	Stort	K	F
Flaggningsregler	2	Litet		F
Rapportering och offentliggörande av blankningsaffärer	1	Litet	K	F
Transaktionsrapportering	1	Litet	K	
Rapportering av derivataffärer och transaktioner för värdepappersfinansiering	1	Litet	K	
Offentliggörande av insiderinformation	1	Litet	K	

Delområde 2 – Ekonomisk analys

Delområde 2 omfattar makroekonomisk analys, finansiell statistik, värdering av ränte- och derivatinstrument, aktie- och företagsvärdering samt portföljteori. Det centrala temat i delområdet är förväntad avkastning och risk, för såväl enskilda tillgångar som portföljer av tillgångar. Förväntad avkastning kräver en värdering. Värdering av olika typer av finansiella instrument, såsom obligationer och aktier, kräver i sin tur en förståelse för både förväntade kassaflöden och för val av lämpliga avkastningskrav, som i sin tur kräver en förståelse av grunderna i portföljteorins analysapparat. Portföljteorin bygger i sin tur på metoder och resultat inom finansiell statistik. Den makroekonomiska analysen, slutligen, ger både förutsättningar för bättre bedömningar om framtida förväntade kassaflöden och en bättre förståelse av övergripande systematiska risker i ekonomin, kunskaper som underlättar den dagliga riskhanteringen.

Makroekonomisk analys

Makroekonomiska begrepp och definitioner

Licenshavaren ska förstå de viktigaste posterna i ett lands försörjningsbalans respektive betalningsbalans. Licenshavaren ska också förstå begreppen BNP, BNI, offentligt och privat sparande, KPI, inflation, penningmängd samt växelkursregim. Licenshavaren ska förstå begreppet BNP och hur dess delkomponenter redovisas i försörjningsbalansen. Licenshavaren ska förstå begreppen BNI, offentligt sparande, privat sparande, budgetsaldo, statsskuld samt statsskuldskvot. Licenshavaren ska förstå de vanligaste konjunkturrelaterade termerna, såsom faktisk och potentiell BNP, BNP-gap och produktionsgap, högkonjunktur och lågkonjunktur, recession och depression, mjuklandning och hårdlandning.

Ekonomisk tillväxt och konjunkturcykler

Licenshavaren ska förstå begreppen ekonomisk tillväxt, produktionsgap, hög- och lågkonjunktur. Licenshavaren ska förstå modellen med aggregerad efterfrågan och aggregerat utbud, och kunna tillämpa en sådan modell för att analysera den ekonomiska effekten av efterfrågechocker och utbudschocker på kort och lång sikt.

Keynesiansk konjunkturpolitik

Licenshavaren ska förstå den grundläggande idén bakom den keynesianska synen på stabiliseringspolitik. Licenshavaren ska särskilt förstå den s k multiplikatoreffekten av efterfrågeförändringar och kunna förklara hur detta ger utrymme för finanspolitiska åtgärder för att stimulera eller dämpa den ekonomiska aktiviteten. Licenshavaren ska förstå hur finanspolitiska åtgärder normalt finansieras samt hur sambandet mellan budgetunderskott och stats-skuld ser ut.

Penningpolitik och centralbankerinflation

Licenshavaren ska förstå begreppen inflation, KPI, KPIF, underliggande inflation, producentprisindex och BNP-deflator. Licenshavaren ska känna till de penningpolitiska mål som den svenska Riksbanken har och hur dessa mål ser ut för ECB och Federal Reserve. Licenshavaren ska känna till de metoder som en centralbank kan använda för att bedriva aktiv penningpolitik och förstå hur den s k kreditmultiplikatorn fungerar. Licenshavaren ska förstå hur penningpolitiken påverkar inflationen och den reala ekonomin via den penningpolitiska transmissionsmekanismen och dess olika kanaler.

Inflation och arbetslöshet

Licenshavaren ska förstå Phillipskurvan, dvs avvägningen mellan inflation och arbetslöshet, på kort och på lång sikt. Licenshavaren ska förstå förväntningarnas roll för denna avvägning, och känna till hur och varför synen på Phillipskurvan som motivation för ekonomisk-politiska åtgärder har förändrats över tiden.

Den öppna ekonomin-Internationella kapitalflöden

Licenshavaren ska förstå begreppen utlandsskuld, rörlig växelkurs, fast växelkurs, valutaflöden, depreciering och appreciering, ränteparitet samt valutaunion. Licenshavaren ska också förstå hur och varför en rörlig växelkurs påverkar möjligheten att bedriva aktiv penningpolitik i en liten öppen ekonomi som Sveriges. Licenshavaren ska förstå vilken typ av internationella kapitalflöden som räknas som reala respektive finansiella, hur ränteskillnader mellan länder påverkar internationella kapitalflöden, hur penningpolitiken kan förväntas påverka valutakursen genom den så kallade växelkurskanalen samt vad som menas med "carry trades" på valuta- och räntemarknaden

Internationell handel

Licenshavaren ska känna till de viktigaste komponenterna i ett lands handelsbalans, bytesbalans och betalningsbalans. Licenshavaren ska förstå hur export- och importaffärer påverkar handels- och bytesbalansen i landet. Licenshavaren ska förstå den så kallade J-kurveffekten på handelsbalansen vid valutakursförändringar.

Licenshavaren ska förstå hur valutakurser påverkar exporterande och importerande företag vad gäller intäkter, kostnader och konkurrenskraft. Licenshavaren ska förstå de tre formerna av valutaexponering som uppstår i företag, dvs transaktionsexponering, omräkningsexponering och ekonomisk exponering.

Licenshavaren ska förstå begreppen outsourcing och globala värdekedjor/logistikkedjor samt känna till de vanligaste argumenten- om för- och nackdelar med globala värdekedjor.

Finansiell stabilitet

Licenshavaren ska förstå vad som menas med begreppet finansiell stabilitet samt hur ansvaret för den finansiella stabiliteten är fördelad mellan Finansinspektionen, Riksbanken, Riksgälden och Finansdepartementet. Licenshavaren ska vidare förstå vilka verktyg respektive myndighet har för att förebygga och hantera finansiella kriser samt hur respektive myndighet bedriver sitt arbete med finansiell stabilitet.

Licenshavaren ska känna till vilken information om finansiell stabilitet som publiceras av respektive myndighet, vad det Finansiella stabilitetsrådet har för funktion samt, på ett övergripande plan, hur det internationella samarbetet kring frågor om finansiell stabilitet fungerar.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Makroekonomiska begrepp och definitioner	2	Stort	F	
Ekonomisk tillväxt och konjunkturcykler	2	Stort	F	T
Keynesiansk konjunkturpolitik	2	Stort	F	
Penningpolitik och centralbanker inflation	2	Stort	K	
Inflation och arbetslöshet	2	Stort	K	F
<u>Den öppna ekonomin-Internationella kapitalflöden</u>	2	Stort		F
<u>Internationell handel</u>	2	Stort	K	F
<u>Finansiell stabilitet</u>	2	Stort	K	F

Finansiell statistik

Lägesmått (aritmetiskt och geometriskt medelvärde)

Licenshavaren ska förstå begreppen aritmetiskt och geometriskt medelvärde, förstå i vilka situationer respektive mått är användbart samt kunna tillämpa respektive mått i beräkningar.

Spridningsmått (varians och standardavvikelse)

Licenshavaren ska förstå begreppen varians och standardavvikelse och hur dessa mått kan användas för att kvantifiera begreppet risk. Licenshavaren ska vidare kunna tillämpa denna kunskap i beräkningar.

Samvariationsmått (korrelation)

Licenshavaren ska förstå innebörden av begreppet korrelation samt kunna tillämpa det vid beräkning av portföljrisk.

Sannolikheter och normalfördelningen

Licenshavaren ska förstå begreppet sannolikheter, förstå normalfördelningens egenskaper samt kunna tillämpa denna fördelning i beräkningar av sannolikheter för utfall inom vissa standardavvikelseintervall. Licenshavaren ska också förstå hur man med hjälp av normalfördelningen kan bedöma sannolikheten för förlust på en finansiell placering.

Regressionsanalys

Licenshavaren ska förstå hur en regressionsanalys görs, översiktligt känna till på vilka sätt en sådan kan användas i ekonomisk analys samt förstå begreppen intercept, lutningskoefficient och förklaringsvärde.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Lägesmått (aritmetiskt och geometriskt medelvärde)	2	Litet	F	T
Spridningsmått (varians och standardavvikelse)	2	Litet	F	T
Samvariation (korrelation)	2	Litet	F	T
Sannolikheter och normalfördelningen	2	Litet	F	T
Regressionsanalys	2	Litet	K	F

Analys och värdering av ränteinstrument

Räntebegrepp

Licenshavaren ska förstå hur man beräknar enkel ränta, effektiv ränta, nominell ränta och real ränta samt i vilka situationer respektive mått är användbart. Licenshavaren ska även förstå begreppet nuvärde.

Värdering av obligationer

Licenshavaren ska förstå begreppen kupongränta och yield to maturity ("yield") samt förstå och kunna tillämpa formeln för hur priset på en kupongobligation med fast kupongränta och utan kreditrisk beräknas. Licenshavaren ska förstå hur detta pris påverkas, i allmänna termer, av förändringar i kupongränta, löptid eller yield. Licenshavaren ska förstå begreppet creditspread, känna till hur de olika ratinginstituten på kapitalmarknaden sätter kreditbetyg och förstå hur de olika kreditbetygen påverkar priserna och riskerna på obligationer med kreditrisk jämfört med motsvarande obligationer utan kreditrisk.

Räntekänslighet och duration

Licenshavaren ska förstå begreppet duration, kunna förklara hur duration kan tolkas som ett mått på räntekänslighet samt förstå hur durationen, i allmänna termer, påverkas av förändringar i kupongränta, löptid eller yield. Licenshavaren ska också känna till under vilka antaganden duration är ett lämpligt mått på räntekänslighet.

Avkastningskurvan

Licenshavaren ska förstå hur avkastningskurvan, dvs skillnaden mellan yielder med olika löptider, ska tolkas. Licenshavaren ska särskilt förstå på vilket sätt penningpolitiken och inflationsförväntningarna påverkar kurvans utseende, den så kallade förväntningshypotesens modell för kurvans lutning. Licenshavaren ska förstå begreppen avistaränta, teminsränta och nollkupongränta.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Räntebegrepp	2	Litet	F		
Värdering av obligationer	2	Stort	K	F	T

Räntekänslighet och duration	2	Litet	K	F
Avkastningskurvan	2	Stort		F

Analys och värdering av ~~d~~Derivatinstrument och riskhantering

Terminspriser

Licenshavaren ska förstå det generella ekonomiska sambandet mellan spotpriser (avistapriser) och terminspriser för terminskontrakt av både forwardtyp och futurestyp. Licenshavaren ska vidare specifikt förstå hur sådana terminspriser bestäms för terminskontrakt på enskilda aktier, aktieindex, valutor och råvaror. Licenshavaren ska kunna tillämpa dessa kunskaper i praktiska beräkningar.

Riskhantering med terminskontrakt

Licenshavaren ska förstå hur långa respektive korta positioner i terminskontrakt förändrar riskexponeringen i en position i den underliggande tillgången och hur en investerare kan använda terminsinstrument för att hantera risker. Licenshavaren ska kunna tillämpa denna kunskap i praktiska beräkningar.

Riskhantering med optionskontrakt

Licenshavaren ska förstå hur innehavda respektive utställda positioner i köpoptioner respektive säljoptioner förändrar riskexponeringen i en position i den underliggande tillgången och hur en investerare kan använda optioner för att hantera risker. Licenshavaren ska kunna tillämpa denna kunskap i praktiska beräkningar.

Grundläggande värdering av optioner

Licenshavaren ska förstå hur värdet av en köpoption, i allmänna termer, påverkas av priset på den underliggande tillgången, lösenpriset, löptiden, volatiliteten på den underliggande tillgången och den riskfria räntan. Licenshavaren ska vidare känna till begreppet put-call-parity, hur put-call-parity relaterar priserna på köp- och säljoptioner till varandra. Licenshavaren ska slutligen förstå begreppen realvärde och tidsvärde.

Valutarisker och valutaexponering i kapitalförvaltning

Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan en fonds noteringsvaluta och basvaluta. Licenshavaren ska förstå när och hur valutarisker typiskt sett uppstår vid kapitalförvaltning, och hur valutarisker kan påverka utfallet på investeringar med avseende på avkastning och risk. Licenshavaren ska även förstå när det kan vara motiverat att hantera valutarisker, och vid vilken typ av investeringar det vanligtvis görs. Licenshavaren ska slutligen känna till de vanligaste instrumenten och teknikerna som används för att hantera valutarisker i kapitalförvaltningen.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
<u>Terminspriser</u>	<u>2</u>	<u>Stort</u>	<u>F</u>	<u>I</u>
Riskhantering med terminskontrakt	2	Stort	F	T
Riskhantering med optionskontrakt	2	Stort	F	T
Grundläggande värdering av optioner	2	Stort	K	F
<u>Valutarisker och valutaexponering i kapitalförvaltning</u>	<u>2</u>	<u>Stort</u>	<u>K</u>	<u>F</u>

Företagsvärdering

Utdelningsmodellen

Licenshavaren ska förstå utdelningsmodellen för aktievärdering (Dividend Discount Model). Licenshavaren ska förstå sambandet mellan den allmänna utdelningsmodellen och den s k Gordonmodellen.

Kassaflödesmodellen

Licenshavaren ska förstå kassaflödesmodellen för företagsvärdering (Discounted Cash Flow Model). Licenshavaren ska förstå begreppen fritt kassaflöde, enterprise value och nettoskuld. Licenshavaren ska vidare förstå hur en framåtblickande värderingsmodell kan delas upp i två prognosperioder samt vad som i det sammanhanget menas med begreppet horisontvärde. Licenshavaren ska kunna tillämpa kassaflödesmodellen i praktiska beräkningar.

Kapitalkostnader

Licenshavaren ska förstå kapitalkostnadens betydelse i värderingssammanhang, förstå begreppet vägd kapitalkostnad och dess ingående komponenter samt kunna tillämpa denna kunskap i praktiska beräkningar.

Mått på vinster, kapital och kassaflöden

Vid företagsvärdering och kreditanalys förekommer en rad olika mått på vinster, kapital och kassaflöden. Licenshavaren ska känna till de vanligast förekommande måtten och förstå hur de förhåller sig till varandra. Licenshavaren ska förstå vilka resultaträkningsposter som innefattas i vinstmåtten:

- Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)
- Resultat före finansnetto (EBIT)
- Resultat före skatt (EBT, Pretax profit)
- Årets resultat (Net Profit)

Licenshavaren ska förstå hur måttet Resultat efter finansnetto förhåller sig till ovanstående vinstbegrepp. Licenshavaren ska känna till vad måttet Övrigt totalresultat (OCI) mäter, och hur det rapporteras i resultaträkningen. Licenshavaren ska vidare förstå skillnaden mellan EBITDA och Free Cash Flow (fritt kassaflöde), och skillnaden mellan Free Cash Flow och måttet Årets kassaflöde efter finansieringsverksamheten, som återfinns i företagets kassaflödesanalyser.

Licenshavaren ska förstå vilka balansräkningsposter som innefattas i kapitalmåtten:

- Totalt kapital (Total Capital)
- Sysselsatt kapital (Capital Employed)
- Rörelsekapital (Working Capital)

Licenshavaren ska förstå hur dessa kapitalmått beräknas och hur de förhåller sig till varandra.

Nyckeltal vid företagsanalys

Licenshavaren ska förstå hur de viktigaste finansiella nyckeltalen vid analys och värdering av företag beräknas. Bland dessa nyckeltal återfinns de tre lönsamhetsmåtten:

- Räntabilitet på totalt kapital (ROA, ROTC)
- Räntabilitet på sysselsatt kapital (ROCE)
- Räntabilitet på eget kapital (ROE)

Utöver dessa ska licenshavaren förstå beräkningen av de tre marginalmåtten:

- Rörelsemarginal (operating margin, EBIT margin)
- EBITDA-marginal
- Vinstmarginal (pretax profit margin, EBT margin)

samt de fem finansiella måtten:

- Soliditet (equity/asset ratio)
- Skuldsättningsgrad (debt/equity ratio)
- Nettoskuldsättningsgrad (net debt/equity ratio)
- Nettoskuld/EBITDA (net debt/EBITDA)

- Räntetäckningsgrad (interest coverage ratio)

Licenshavaren ska även förstå det s k hävstångssambandet eller räntabilitetssambandet, dvs hur räntabiliteten på eget kapital beror på dels räntabiliteten på sysselsatt kapital, dels på skuldsättningsgraden och låneräntan.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Utdelningsmodellen	2	Stort	F	
Kassaflödesmodellen	2	Stort	F	T
Kapitalkostnader	2	Litet	F	T
Mått på vinster, kapital och kassaflöden	2	Stort	K	F
Nyckeltal vid företagsanalys	2	Stort	F	T

Portföljteori

Förväntad avkastning, realiserad avkastning och risk

Licenshavaren ska förstå begreppet förväntad avkastning och kunna tillämpa detta i praktiska beräkningar. Licenshavaren ska vidare förstå skillnaden mellan förväntad avkastning och realiserad avkastning och på vilket sätt denna skillnad speglar begreppet risk.

Riskfri avkastning och riskpremier

Licenshavaren ska känna till vad som menas med en riskfri avkastning och hur denna brukar approximeras i praktiken. En licenshavare ska förstå vad som menas med en framåtblickande riskpremie och känna till hur bakåtblickande historiska data kan användas för att bedöma storleken på olika riskpremier.

Total risk och riskdekomponering

Licenshavaren ska förstå hur total risk för en tillgång eller en portfölj beräknas samt hur denna kan delas upp i systematisk risk och företagsspecifik risk (unik risk). Licenshavaren ska vidare känna till begreppet faktorrisker, och översiktligt förstå hur den systematiska risken i sin tur kan delas upp i olika faktorrisker.

Diversifiering och riskspridning

Licenshavaren ska förstå på vilket sätt diversifiering kan minska den totala risken i en portfölj. Licenshavaren ska förstå diversifieringens effekter på både den systematiska risken och den unika risken i portföljen och därmed också hur dessa två riskkällor sätter den undre gränsen för hur mycket risken kan sänkas i portföljen. Licenshavaren ska slutligen känna till på vilket sätt korrelationerna mellan tillgångarna påverkar möjligheten till riskminskning via diversifiering.

Marknadsrisk

Licenshavaren ska känna till definitionen av begreppet marknadsrisk och dess olika komponenter kursrisk, ränterisk, återinvesteringsrisk och valutarisk. Licenshavaren ska även på ett generellt plan förstå hur dessa olika typer av risker kan komma att påverka kundens placeringar.

Andra riskkällor än marknadsrisk

Licenshavaren ska förstå begreppen motpartsrisk, likviditetsrisk, kreditrisk och operativ risk.

Effektiva portföljer och den effektiva fronten

Licenshavaren ska förstå portföljteorins två viktiga grundläggande begrepp, effektiva portföljer och effektiva fronten. Licenshavaren ska kunna tillämpa denna kunskap i analyser av tillgångar och portföljer.

CAPM och förväntad avkastning

Licenshavaren ska förstå Capital Asset Pricing Modell (CAPM) och dess ingående komponenter. Licenshavaren ska kunna tillämpa CAPM i praktiska beräkningar av avkastningskrav. Licenshavaren ska översiktligt känna till styrkor och svagheter med CAPM som modell för förväntad avkastning.

Begrepp inom kapitalförvaltningen

Licenshavaren ska förstå innebörden av begreppen strategisk och taktisk allokering, aktiv och passiv förvaltning, alfa-beta-separering, core/satellite investing, enhanced indexing samt ALM.

Value at Risk och Expected Shortfall

Licenshavaren ska förstå hur måtten Value at Risk (VaR) och Expected Shortfall (ES) beräknas och hur de ska tolkas. Licenshavaren ska vidare känna till de vanligaste styrkorna och svagheter med dessa två mått.

Riskjusterade utvärderingsmått

Licenshavaren ska förstå hur Alfa, Sharpekvot, Tracking error och Informationskvot beräknas, hur dessa mått ska tolkas samt i vilka situationer respektive mått bör användas. Licenshavaren ska kunna tillämpa denna kunskap i analyser av portföljer. Licenshavaren ska även förstå begreppet aktiv risk.

Olika marknadsindex

Licenshavaren ska känna till de vanligaste förekommande indextyperna som används för att mäta olika marknadens utveckling. Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan kapitalviktade, prisviktade och likaviktade index samt skillnaden mellan prisindex och avkastningsindex. Licenshavaren ska slutligen känna till de vanligaste hållbarhetsinriktade aktieindexen, och särskilt förstå vad ESG-index innebär vad gäller placeringsinriktningen.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Förväntad avkastning, realiserad avkastning och risk	2	Litet	F	T
Riskfri avkastning och riskpremier	2	Litet	K	F
Total risk och riskdekomponering	2	Stort	K	F
Diversifiering och riskspridning	2	Litet	K	F
Marknadsrisk	2	Stort	K	F
Andra riskkällor än marknadsrisk	2	Litet		F
Effektiva portföljer och den effektiva fronten	2	Stort		F T
CAPM och förväntad avkastning	1	Stort	K	F T
Begrepp inom kapitalförvaltningen	1	Stort		F
Value at Risk och Expected Shortfall	1	Litet	K	F
Riskjusterade utvärderingsmått	2	Stort		F T
Olika marknadsindex	1	Stort	K	F

Delområde 3 – Etik och regelverk

Delområde 3 omfattar kunskap om regler och etiska förhållningssätt som berör [värdepappersmarknaden finansmarknaden](#). Licenshavaren ska ha en bred kunskap inom ämnet och kunna nyttja denna kunskap som referensram i sitt arbete. I praktiken innebär det bl a krav på kännedom om begrepp och definitioner samt grundläggande kunskap om olika näringsrättsliga regler som omgärdar värdepappersrörelsen liksom kunskap om viss grundläggande civilrättslig lagstiftning som berör [värdepappersmarknaden finansmarknaden](#). Avsnitten inom området är relativt fristående från varandra. Gemensamt för många avsnitt är dock att de i ett bredare perspektiv syftar till att bevara sundheten på [värdepappersmarknaden finansmarknaden](#) och till att allmänhetens förtroende för denna marknad upprätthålls.

Grundläggande etik och reglering på [värdepappersmarknaden finansmarknaden](#)

Grundläggande etiska riktlinjer [och whistleblowing](#)

Licenshavaren ska förstå följande delar av Svensk Värdepappersmarknads Vägledning till etiska riktlinjer i värdepappersinstitut ([daterad 211130](#)): innebörden av ett etiskt förhållningssätt och av att agera efter en etisk måttstock, begreppen otillbörliga transaktioner och jäv och hur bisysslor och annan sidoverksamhet ska hanteras. [Licenshavaren ska också förstå regelverket rörande whistleblowing.](#)

[Visselblåsning](#)

[Licenshavaren ska förstå reglerna i den s k visselblåsarlagen \(SFS 2021:890\) och vilka verksamheter som omfattas av lagen. Licenshavaren bör särskilt förstå att:](#)

- [Lagen ger skydd vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram.](#)
- [Skyddet utgörs framför allt av ansvarsfrihet för visselblåsaren och förbud mot hindrande åtgärder och repressalier.](#)

Företagens hållbarhetsarbete

[Licenshavaren ska känna till att man hittar information om ett företags hållbarhetsarbete i företagets publicerade hållbarhetsredovisning, att det inom EU är obligatorisk med hållbarhetsredovisning för stora bolag och att hållbarhetsredovisningarna normalt inte kräver granskning av en revisor.](#)

[Licenshavaren ska känna till att ESG-ratingar är en informationskälla i hållbar kapitalförvaltning, vilka organisationer som tillhandahåller dessa, samt möjligheter och begränsningar med dessa ratings.](#)

[Licenshavaren ska känna till att bolag över en viss storlek är skyldiga att i sina årsredovisningar lämna hållbarhetsredovisningar och vad som ska ingå. Licenshavaren ska också känna till att det i vissa branscher finns branschföreningar/-initiativ som har skapat självreglering och branschstandarder av olika slag som syftar till att anslutna bolag ska bedriva sin verksamhet på ett hållbart sätt.](#)

[Licenshavaren ska förstå syftet med att göra en materialitetsanalys, begreppet dubbel materialitet och vad det innebär att göra en materialitetsanalys.](#)

Finansinspektionens roll och regelverk

Licenshavaren ska känna till Finansinspektionens roll som tillsynsmyndighet, men även Finansinspektionens roll vid utformningen av nya regler.

Värdepappersrörelse - tillstånd och omfattning

Licenshavaren ska känna till vilka olika investeringstjänster och/eller investeringsverksamheter som kräver tillstånd av Finansinspektionen och vad som omfattas av respektive tjänst/verksamhet.

Fondverksamhet - begrepp och informationskrav

Licenshavaren ska känna till huvudbegreppen i lagen (2004:46) om investeringsfonder och lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder och förstå fondbolagets/förvaltarens och förvaringsinstitutets respektive roller i förhållande till fonden. Licenshavaren ska vidare känna till vilken information som måste lämnas till fondandelsägare och blivande fondandelsägare.

Självreglerande organ på värdepappersmarknaden

Licenshavaren ska känna till de viktigaste branschföreningarna på [värdepappersmarknaden/finansmarknaden](#), såsom Svensk Värdepappersmarknad, Fondbolagens förening, Svenska Bankföreningen och Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden och deras syften. Licenshavaren ska vidare känna till hur självreglering är uppbyggd och hur den skiljer sig från lagar och andra författningar.

Swedsecs regelverk

Licenshavaren ska förstå vilka företag och personer som omfattas av Swedsecs regelverk, vilka rättigheter och skyldigheter regelverket medför för de anslutna företagen och licenshavarna samt vilka disciplinpåföljder som kan vidtas mot licenshavare och anslutna företag.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Grundläggande etiska värderingar och whistleblowingriktlinjer	2	Stort Litet	F
Visselblåsning	<u>2</u>	Litet	<u>F</u>
Företagens hållbarhetsarbete	2	Litet	K F
Finansinspektionens roll och regelverk	2	Litet	K
Värdepappersrörelse - tillstånd och omfattning	2	Stort	K
Fondverksamhet - begrepp och informationskrav	2	Stort	K F
Självreglerande organ på värdepappersmarknaden	1	Litet	K
Swedsecs regelverk	2	Litet	F

Intressekonflikter och tystnadsplikt

Tillvaratagande av kundens intressen

Licenshavaren ska kunna tillämpa den grundläggande regeln om att värdepappersinstitut ska ta tillvara sina kunders intressen samt att de ska handla hederligt, rättvist och professionellt och på ett sådant sätt att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls.

Intressekonflikter

Licenshavaren ska kunna tillämpa

- reglerna om att värdepappersinstitut ska ta tillvara sina kunders intressen samt
- de viktigaste reglerna om hantering av intressekonflikter, dvs att
 - institutet ska ha instruktioner och rutiner för hantering av intressekonflikter,
 - intressekonflikter ska identifieras,
 - det kan krävas separation av olika verksamheter med motstridiga intressen och
 - kunderna ska få information om intressekonflikter.

Licenshavaren ska förstå de viktigaste situationerna då intressekonflikter uppkommer.

Regler om tredjepartsersättningar

Licenshavaren ska förstå reglerna i 9 kap 21 och 22 55 lagen om värdepappersmarknaden och Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:2) om när ett värdepappersinstitut får betala eller ta emot tredjepartsersättningar.

Incitament

Licenshavaren ska känna till förutsättningarna för att ett värdepappersinstitut ska få betala eller ta emot tredjepartsersättningar/incitament, dvs att

- ersättningen ska vara utformad för att höja kvaliteten på tjänsten.
- ersättningen inte får försämra institutets förutsättningar för att agera i enlighet med kundens intressen och
- kunden ska få information om ersättningen innan någon tjänst tillhandahålls.

Licenshavaren ska känna till i vilka situationer ett värdepappersinstitut inte får ta emot och behålla en tredjepartsersättning, dvs vid investeringsrådgivning på oberoende grund samt portföljförvaltning.

Analys och investeringsrekommendationer

Licenshavaren ska förstå de grundläggande reglerna om investeringsrekommendationer i kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/958.

Analys och investeringsrekommendationer

Licenshavaren ska känna till

- vad som menas med en investeringsrekommendation,
- den grundläggande innebörden i kraven på att information ska presenteras sakligt och att intressekonflikter ska redovisas, samt
- vad som menas med att en investeringsrekommendation är oberoende eller inte.

Regler om egna och närståendes värdepappersaffärer

Licenshavare ska kunna tillämpa reglerna avseende anställdas egna eller närståendes värdepappersaffärer. Dessa återfinns dels i lag, dels i regler utgivna av Svensk Värdepappersmarknad och Fondbolagens Förening.

Regler om givande och tagande av muta

Licenshavaren ska kunna tillämpa grundläggande regler om förbud mot tagande och givande av muta. Detta förutsätter att licenshavaren förstår

- den koppling som ska finnas till arbetstagarens tjänsteutövning eller uppdragstagarens tjänsteuppdrag för att det ska kunna vara fråga om givande av muta,
- vilka omständigheter som avgör om en förmån är otillbörlig eller inte, samt
- vilka förmåner som alltid anses otillbörliga.

Regler om sekretess

Licenshavaren ska kunna tillämpa de regler om tystnadsplikt (sekretess) som gäller för anställda och uppdragstagare i finansiella företag.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Tillvaratagande av kundens intressen	1	Litet			T
Intressekonflikter	2	Stort	K	F	T
<u>Regler om tredjepartsersättningar</u> <u>Incitament</u>	1	<u>Litet</u> <u>Stort</u>	<u>K</u>	<u>F</u>	
Analys och investeringsrekommendationer	1	Litet		F	
Regler om egna och närståendes värdepappersaffärer	2	Litet			T
Regler om tagande och givande av muta	2	Litet		F	T
Regler om sekretess	2	Litet			T

Lagarna om marknadsmissbruk och anmälningsskyldighet

Marknadsmissbruksbrotten och rapporteringsskyldigheten

Licenshavaren ska förstå huvuddragen i definitionerna av insiderinformation och marknadsmanipulation och i förbuden mot marknadsmissbruk, jfr den s k marknadsmissbruksförordningen (EU nr 596/2014, se artiklarna 7-10, 12, 14 och 15) samt 2 och 3 kap i lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden. Licenshavaren ska även övergripande förstå de regler som gäller vid marknadsmissbruk enligt artikel 11 i marknadsmissbruksförordningen och kommissionens delegerade förordning (EU 2016/960) och hur dessa förhåller sig till förbudet att röja insiderinformation. Licenshavaren ska förstå innebörden av den rapporteringsskyldighet som gäller enligt artikel 16 i marknadsmissbruksförordningen. Licenshavaren ska känna till vilka överträdelser som bestraffas med administrativa sanktioner och vilka som hanteras inom straffrätten samt vilka de administrativa sanktionerna är och hur de beslutas.

Marknadsmissbruksbrotten och rapporteringsskyldigheten

Licenshavaren ska känna till huvuddragen i definitionen av insiderinformation i artikel 7 i marknadsmissbruksförordningen och huvuddragen i förbuden mot insiderbrott, obehörigt röjande av insiderinformation och marknadsmanipulation i 2 kap lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden. Licenshavaren ska förstå innebörden av rapporteringsskyldigheten i artikel 16 i marknadsmissbruksförordningen. Licenshavaren ska även förstå de huvudregler som gäller vid marknadsmissbruk enligt artikel 11 i marknadsmissbruksförordningen.

Anmälningsskyldigheten för personer i ledande ställning och deras närstående, 30-dagarsregeln och insiderförteckning

Licenshavaren ska förstå de grundläggande reglerna om anmälningsskyldighet för personer i ledande ställning och deras närstående enligt artikel 19 i marknadsmissbruksförordningen. Licenshavaren ska förstå vilka skyldigheter emittenter har att underrätta personer i ledande ställning hos emittenten samt ska förstå vilka personer som har en ledande ställning i marknadsmissbruksförordningens mening och vilka skyldigheter de och deras närstående har att anmäla sina transaktioner till Finansinspektionen och emittenten. Licenshavaren ska även förstå reglerna i artikel 19.12 i marknadsmissbruksförordningen om den s k 30-dagarsregeln och undantagen från denna regel. Licenshavaren ska förstå reglerna i artikel 18 i marknadsmissbruksförordningen och kommissionens genomförandeförordning (EU 2016/347) om insiderförteckning (loggbok) över personer med tillgång till insiderinformation.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Marknadsmissbruksbrotten och rapporteringsskyldigheten	2	Stort	K	F
Anmälningsskyldigheten för personer i ledande ställning och deras närstående, 30-dagarsregeln och insiderförteckning	2	Stort		F

Penningtvätt och finansiering av terrorism

Kundkännedom m m

Tillräcklig kunskap om kunderna är en grundläggande förutsättning för företagets möjligheter att försvåra och förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och för att kunna rapportera misstänkta aktiviteter och transaktioner.

Licenshavaren ska kunna tillämpa de åtgärder som ska vidtas för kundkännedom, dvs vilka uppgifter om kunden som ska hämtas in (inklusive identifiering, verklig huvudman och affärsförbindelsens syfte och art).

Licenshavaren ska förstå

- vilka situationer som kräver att åtgärder för kundkännedom vidtas,
- i vilka situationer förenklade respektive skärpta åtgärder för kundkännedom kan/ska vidtas,
- konsekvenserna av att inte uppnå tillräcklig kännedom om kunden,
- skyldigheten att granska transaktioner och rapportera misstänkta transaktioner till Finanspolisen samt
- syftet med reglerna om penningtvätt.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Kundkännedom m m	2	Stort	F T

Investeringsrådgivning m m

Grundläggande regler om investeringsrådgivning

Licenshavaren ska förstå huvuddragen i reglerna om investeringsrådgivning. Licenshavaren ska förstå reglerna om när en rådgivningssituation uppstår och vad som skiljer rådgivning från generella råd, marknadsföring och annan informationsgivning. Licenshavaren ska vidare förstå vilken slags information om kunden som rådgivaren ska inhämta, att lämnade råd ska vara lämpliga utifrån de inhämtade uppgifterna, att en rådgivare i vissa fall är skyldig att avråda kunden från att vidta en viss åtgärd samt vilka krav som ställs när det gäller lämplighetsförklaringar till kunder.

Placeringsrestriktioner

Licenshavaren ska förstå vilka typer av restriktioner som typiskt sett kan finnas för fonder, försäkringsbolag och liknande, antingen enligt lag eller genom placeringsbestämmelser. Licenshavaren ska även förstå hur sådana restriktioner påverkar rådgivningen.

Kundkategorier, passandebedömning och execution only

Licenshavaren ska känna till reglerna om kundkategorierna i lagen om värdepappersmarknaden och förstå vilken praktisk betydelse kategoriseringen har för kunderna. Licenshavaren ska förstå innebörden av en passandebedömning och när en sådan bedömning krävs. Licenshavaren ska förstå när finansiella instrument kan betraktas som okomplicerade och vilken praktisk betydelse en sådan klassificering har för en kund.

Produktstyrning

Licenshavaren ska känna till reglerna om produktstyrning i lagen om värdepappersmarknaden (8 kap 13-14 §§) samt i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2017:2) om värdepappersrörelse. Licenshavaren ska alltså känna till att både den som tar fram och den som distribuerar finansiella instrument ska definiera en målgrupp för instrumentet, anpassa instrumentet till målgruppen, testa instrumentet i olika scenarion, samt följa upp om instrumentet har fungerat som avsett och i vilken mån det har distribuerats till målgruppen.

Förutsättningar för rådgivning om hållbarhet, t ex lagar och regler, taxonomi

Licenshavaren ska förstå de mest kända förkortningarna inom hållbarhet och finans, såsom SDG, ESG, PRI och DNSH.

Licenshavaren ska även känna till syftet med Parisavtalet och takten i genomförandet.

Licenshavaren ska känna till EU:s gröna taxonomi, dess syfte, omfång och avgränsningar, dvs vilka typer av bolag och branscher som omfattas idag och framöver. Licenshavaren ska förstå innebörden av att ett bolag har en viss överensstämmelse (alignment) med taxonomin. Licenshavaren ska även förstå kriterier för alignment.

Förutsättningar för rådgivning om hållbarhet, ~~t ex lagar och regler, taxonomi~~

- Licenshavaren ska förstå och kunna förklara de mest kända förkortningarna inom hållbarhet och finans, såsom SDG, ESG och PRI.
- Licenshavaren ska känna till syftet med Parisavtalet och takten i genomförandet.
- Licenshavaren ska känna till ~~EU:s gröna~~ Taxonomiförordningen, dess syfte, omfång och avgränsningar, dvs vilka typer av bolag och branscher som omfattas idag och framöver. Licenshavaren ska även förstå definitionen av vad som utgör en miljömässigt hållbar investering.
- Licenshavaren ska ~~känna till~~ förstå Disclosureförordningen (SFDR), dess syfte och vilka typer av finansiella produkter och tjänster som omfattas samt definitionen av vad som utgör en hållbar investering.
- Licenshavaren ska förstå begreppet "huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer"
- Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan finansiella instrument som (i) gör miljömässigt hållbara investeringar, (ii) gör hållbara investeringar och/eller (iii) beaktar huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Grundläggande regler om investeringsrådgivning	2	Stort		F	
Placeringsrestriktioner	2	Litet		F	
Kundkategorier, passandebedömning och execution only	1	Stor	K	F	
Produktstyrning	2	Stort	K		
Förutsättningar för rådgivning om hållbarhet, t ex lagar, regler och taxonomi	<u>2</u>	<u>Stort</u>	<u>K</u>	<u>F</u>	

Skattefrågor

Inkomst av kapital och regler för skatteberäkning

Licenshavaren ska kunna tillämpa reglerna vid beräkning av skatt avseende kapital för privatperson eller företag som beskattas i Sverige. Vidare ska licenshavaren förstå effekterna av hur skatten på inkomst av tjänst påverkas vid underskott av kapital och känna till skattesatsen på bolagsskatt.

Beskattning av kapitaltillgångar i näringsverksamhet

Värdepapper som ägs av juridiska personer och som inte är lagertillgångar är kapitaltillgångar. Beskattningen vid avyttring av kapitaltillgångar i näringsverksamhet följer i huvudsak kapitalreglerna för de olika slagen av värdepapper, men det finns vissa bestämmelser som bara gäller i näringsverksamhet och för juridiska personer. Licenshavaren ska förstå och kunna förklara de skattemässiga konsekvenserna för ett aktiebolag som gör kapitalplaceringar och hur den s k "aktiefållan" fungerar.

Beskattning av derivatinstrument i näringsverksamhet

Företag använder sig ofta av olika former av instrument för att säkra sig mot olika slag av risker. De risker som företag främst garderar sig mot är riskerna för ränteförändringar och valutakursförändringar, samt risker för prisförändringar på råvaror, aktier och dylikt. Licenshavaren ska känna till reglerna för beskattningen av dessa instrument.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Inkomst av kapital och regler för skatteberäkning	2	Stort	K	F	T
Beskattning av kapitaltillgångar i näringsverksamhet	2	Litet		F	
Beskattning av derivatinstrument i näringsverksamhet	<u>2</u>	Litet	K		

Bolagsrätt och Corporate Actions

Aktien och aktiens rättsverkningar

Licenshavaren ska förstå vad en aktie är och dess viktigaste rättsverkningar i ett avstämningsbolag, dvs att den som är inskriven i aktieboken har rätt att delta på bolagsstämma, att ta del av beslutad vinstutdelning samt att delta i fondemissioner och företrädesemissioner. Licenshavaren ska vidare känna till den aktiebolagsrättsliga likhetsprincipen samt vilken skyldighet bolaget har att informera aktieägarna inför bolagsstämmor. Licenshavaren ska även känna till vilken ställning aktieägaren har vid likvidation eller konkurs i bolaget.

Bolagets beslutande organ/ägarstyrning

Licenshavaren ska känna till bolagets beslutande organ – stämma, styrelse, VD – och deras respektive roller i styrningen av bolaget.

Skyddet för bolagets aktiekapital

Licenshavaren ska förstå vilken betydelse bolagets aktiekapital har för bolagets borgenärer och för bolagets förmåga att klara finansiella svårigheter. Licenshavaren ska vidare förstå sambandet mellan bolagets aktiekapital, tillgångar och eget kapital och ska förstå när aktiekapitalet är hotat och de konsekvenser det kan medföra.

Nyemission och split/omvänd split

Licenshavaren ska förstå processen kring en nyemission och split/omvänd split av aktier samt hur dessa händelser kan förväntas påverka aktiekursen.

Aktieutdelningar

Licenshavaren ska förstå processen kring en aktieutdelning samt hur och när ett beslut om aktieutdelning kan förväntas påverka aktiekursen.

Offentliga uppköpserbudanden

Licenshavaren ska känna till huvuddragen i ett budförfarande och hur de olika tidsfrister och villkor som förekommer i en sådan situation kan påverka kundens valmöjligheter under budprocessen. Licenshavaren ska även känna till de särskilda regler som gäller vid erbjudanden med anledning av budplikt.

Tvångsinlösen av aktier

Licenshavaren ska känna till reglerna om tvångsinlösen av minoritetsägares aktier, hur förfarandet går till, hur priset bestäms, hur en eventuell tvist ska hanteras samt vad förhandstillträde innebär.

Återköp av egna aktier

Licenshavaren ska känna till följande krav beträffande ett aktiebolags möjligheter att köpa eller sälja egna aktier: vilka bolag som får köpa och sälja egna aktier över marknaden, vilken information som ska lämnas om transaktionerna och hur det ska ske samt hur många aktier som får återköpas.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Aktien och aktiens rättsverkningar	1	Stort	K	F
Bolagets beslutande organ/ägarstyrning	1	Litet	K	
Skyddet för bolagets aktiekapital	1	Litet		F
Nyemission och split/omvänd split	2	Litet		F
Aktieutdelningar	2	Litet		F
Offentliga uppköpserbudanden	1	Litet	K	
Tvångsinlösen av aktier	2	Litet	K	
Återköp av egna aktier	1	Litet	K	

Dataskyddsförordningen

Dataskyddsförordningen (GDPR)

Licenshavaren ska känna till dataskyddsförordningen och syftet med den samt känna till de lagliga grunderna för personuppgiftsbehandling, vad som avses med känsliga personuppgifter och den registrerades rättigheter.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Dataskyddsförordningen, GDPR	2	Litet	K